

Кононенко А.О.

Самопрезентація як регулятор діяльності викладача соціогуманітарних дисциплін

Кононенко Анатолій Олександрович, кандидат психологічних наук, доцент кафедри іноземних мов, Одеський національний університет імені І.І. Мечникова, м. Одеса, Україна

Анотація. У статті розглянуто сутність феномену самопрезентації викладача соціогуманітарних дисциплін. Підготовка професійно компетентного викладача одним з актуальних завдань і предметом наукових дискусій та роздумів учених сучасності й минулого. Самопрезентація в процесі життєдіяльності суб'єкта виступає важливим регулятором його соціальної поведінки. Доведено, що самопрезентація сприяє пізнанню себе як суб'єкта діяльності, удосконаленню себе, прагненню досягти самоповаги та успішної взаємодії з людьми з найближчого оточення, що є важливим для викладацької діяльності.

Ключові слова: самопрезентація, викладач соціогуманітарних дисциплін, педагогічна діяльність

Постановка проблеми. Проблема дослідження особливостей самопрезентації викладача соціогуманітарного профілю є актуальною та малорозробленою, оскільки функція, яку він виконує у суспільстві, є надзвичайно важливою. Але, на жаль, вона має тенденцію до спрощення, зсуву від власно педагогічної діяльності до функції трансляції знань, пасивної відтворювальної діяльності.

Аналіз публікацій. Проблема самопрезентації особистості вперше була поставлена представниками символічного інтеракціонізму (Ч. Кулі, Дж. Мід, Г. Блумер, М. Кун, Т. Макпартленд, Е. Гоффман, Т. Шибутані та ін.), якими були закладені провідні методологічні напрями дослідження самопрезентації особистості: диференціація моделей самопрезентації, стратегії та техніки самопрезентації тощо. В зарубіжній психології самопрезентація розглядалася як *загальна особливість соціальної поведінки особистості*, що змінює свій характер залежно від цілей «актора» і обставин (Т. Лірі, А. Шленкер, Д. Маркус та ін); як навмисна усвідомлювана поведінка, спрямована на створення певного враження у оточуючих (М. Рісс, Дж. Тедеші); як засіб підтвердження образу Я та підтримки самооцінки (Б. Шленкер, М. Вейголд, М. Лірі, Р. Ковальські та ін.).

У вітчизняній психології традиції дослідження самопрезентації представлені опосередковано: через методологічні механізми (М.М. Бахтін, С.Л. Рубінштейн) та онтогенетичні аспекти (І.С. Кон, М.І. Лісіна, К.С. Панасенко, Н.В. Серебрякова, М.В. Яремчук та ін.).

Самопрезентація – це, в першу чергу, засіб підтвердження образу Я та підтримки самооцінки, тобто, усвідомлюваний або неусвідомлюваний процес (залежно від ситуації), який здійснюється активним суб'єктом. Самопрезентація розглядається як стійка особистісна характеристика, що базується на індивідуальних властивостях психіки, є реальним засобом формування образу Я. В системі особистісних орієнтирів вона помічає «точку перетину» соціального та внутрішньопсихологічного в структурі особистості: вона, нібито, виходить із соціальних стандартів, які формуються в суспільстві (розмежування реального та ідеального образу, створення моделі поведінки, яка на даний момент відповідає виконуваний ролі, іміджу, соціально схвалюваній моделі), та, водночас, торкається таких глибинно-психологічних підструктур, як індивідуально-типологічні відмінності, базовий емоційний фон психіки, екстра-інтраверсія, особливості реакції афіліації тощо.

Мета – виявити та теоретично обґрунтувати взаємозв'язок особливостей особистості викладача та його діяльності з його самопрезентацією.

Самопрезентація – це процес, за допомогою якого людина прагне сформуванню у інших людей враження про себе. Успіх самопрезентації залежить від умінь подати себе іншим людям, привернути до себе увагу, актуалізувати інтерес людей до своїх якостей.

Спілкуючись з різними людьми, беручи участь в різних діях та поведінкових актах, вибираючи собі стиль одягу і поведінки, людина впроваджує свої індивідуальні властивості у власну індивідуальну соціальну ситуацію розвитку, що надає поштовх для розвитку так званої «природної самопрезентації». Разом з природною самопрезентацією існує і усвідомлено заздалегідь спланована тактика позиціонування своєї особистості, або «штучна презентація». Поняття самопрезентація походить від англійського слова «самоподання», тобто надання іншим людям певної інформації про себе за допомогою незлічених стратегій поведінки, що полягають в пред'явленні свого зовнішнього образу оточуючим.

У зв'язку з цим необхідно, на наш погляд, сформулювати основні характеристики соціальної поведінки особистості. Соціальна поведінка не є всього лише системою дій людини в суспільстві, вона виникає як неминуче взаємопроникнення світу соціуму і світу людини в актах спілкування і в актах психічної діяльності. У цьому сенсі вона заснована на включенні всього багатства суспільних відносин в структуру людської особистості. «Частка» власне соціальної поведінки суб'єктів в їх житті варіюється, залежить від установок самої людини і від специфіки соціальних ситуацій.

Самопрезентація як своєрідна маніпулятивна технологія передбачає, що головним в ній виступає прагнення до того, щоб у об'єкта самопрезентації в момент розставання з суб'єктом виникло відчуття, що без подальшої співпраці ніяк не обійтись, виникла свого роду залежність. Щоб володіти ситуацією спілкування повною мірою суб'єкт повинен володіти широким спектром знань, умінь і навичок, до яких можна віднести:

- умінь швидко і точно розпізнавати властивості і стан конкретної людини;
- умінь створювати позитивне враження про себе за допомогою міміки, пантоміміки, інтонацій, риторичних оборотів;
- умінь зв'язно пояснити, ненав'язливо показати конкретній людині ті нові можливості, які вона отримує після початку співпраці;

– уміння показати навички ділової взаємодії з тим, щоб продемонструвати свою здатність цінувати своє і чужий час, оптимальним чином організувати ділову діяльність.

Самопрезентація як невід'ємна частина індивідуальної соціальної ситуації кожної людини дозволяє:

– отримувати від інших людей потрібні ресурси (матеріальні, інформаційні, емоційні та інші). Людина, що уміє подати себе, легше за інших влаштується на роботу, сподобається чоловікові або жінці, знайде спільну мову з керівником і т.д.;

– конструювати образ власного Я. Образ Я залежить не тільки від власних переконань суб'єкта, але також і від того, як, на його думку, його бачать інші;

– відносно гладко протікати соціальним контактам. У спілкуванні це дозволить істотно згладити моменти критики, понизити конфронтацію і агресію.

В цілому, в процесі спілкування і соціальної взаємодії, за допомогою самопрезентації, суб'єкт здатний не тільки дивитися на себе очима партнера, але і коректувати власну поведінку відповідно до його очікувань, якщо його мета – створити найбільш сприятливе враження. Побічно це дозволяє контролювати і поведінку інших людей.

Основні самопрезентаційні стратегії отримання позитивного ставлення людей – це:

- вираз своїй симпатії до іншої людини.
- створення видимості схожості.
- збільшення своєї фізичної привабливості.
- демонстрація власної скромності.

Для ефективного виконання саме педагогічної діяльності викладач соціогуманітарного профілю має усвідомлювати структуру педагогічної діяльності, її основні компоненти, впливи та важелі, необхідні для становлення майбутнього фахівця та його особистості (О.А. Гульбс [2], Н.В. Кузьміна [4], О.Д. Сафін [8], В.А. Сластьонін [6], та ін.). Так, О.А. Гульбс підкреслює, що професіоналом можна вважати викладача ВНЗ, який оволодів нормами професійної діяльності, професійного спілкування і здійснює їх на високому рівні, добиваючись професійної майстерності, дотримуючись професійної етики, слідуючи професійним ціннісним орієнтаціям; який розвиває і змінює свою особистість і індивідуальність засобами професії; який прагне й уміє викликати інтерес суспільства до результатів своєї професійної діяльності, сприяє підвищенню ваги і престижу своєї професії в суспільстві, гнучко враховує нові запити суспільства до неї [2].

Складність формування особистості викладача ВНЗ полягає, на наш погляд, у тому, що означені якості необхідно заломлювати через дві категорії викладачів, які існують у сучасних вишах: це фахівці, у яких домінує саме педагогічна, комунікативна спрямованість, та фахівці з вираженою науково-дослідницькою позицією. Вважаємо, що досліджувана нами проблема моделей самопрезентації викладача вишу набуває в даному контексті особливого звучання. Професіоналізм викладача соціогуманітарного профілю – це, у першу чергу, інтегративна властивість особистості, що відображає унікальний для кожного педагога взаємозв'язок і змістовне наповнення компонентів, що входять до складу таких властивостей як професійна компетентність, моральність, ініціатива і майстер-

ність, що дозволяє кількісно і якісно охарактеризувати неповторну індивідуальність викладача, спираючись на яку можна визначити шляхи підвищення конкурентоздатності викладача на сучасному ринку освітніх послуг. Становлення самопрезентації як елементу професіоналізму викладача потребують від фахівця уміння бачити та формувати педагогічні завдання лекційного або практичного заняття, передбачати педагогічні ситуації та оптимальні способи їх розв'язання.

Низка вчених, досліджуючи особистість викладача вищого навчального закладу, як провідні характеристики його особистості виокремлюють поняття «компетентність» і «майстерність» (В.А. Семиченко [10], С.Д. Смирнов [11], В.І. Юрченко [12], В.О. Ясвін [13] та ін.). На наш погляд, ці категорії в побудові особистості викладача соціогуманітарного профілю є важливими, особливо в сучасному контексті розуміння освіти як спеціально організованого гуманітарного середовища: психологічна компетентність та майстерність викладача вишу повинні заломлюватися через особистісно-гуманну орієнтацію, вільну орієнтацію в науково-предметному просторі, володіння сучасними педагогічними технологіями, здатність взаємодіяти з колегами, набуття інноваційного досвіду та вміння передавати його іншим.

Від рівню комунікативного розвитку викладача вишу залежить не тільки легкість встановлення контактів зі студентами з позиції їх виховання, але й ефективність цього спілкування з позиції передачі знань. Для формування керівництва процесом розвитку та становлення сучасних студентів важливим стає важливою активізація проєктувальних компонентів у самопрезентаційній моделі поведінки.

Є.О. Клімовим були виділені важливі риси, які, на наш погляд, можуть бути включені у загальну модель самопрезентації викладача соціогуманітарного профілю, а саме: уміння слухати та вислуховувати інших, висока комунікативна культура, позиціонування себе як спостережливої людини [8].

М.К. Сергєєв розробив характеристику особистості викладача вишу як єдність чотирьох «блоків», перший з яких містив в собі опис властивостей і характеристик особистості, що виражають її етично-світоглядні й громадські позиції з урахуванням сучасних запитів суспільства й особистості; другий блок включав індивідуально-типологічні властивості викладача - стиль спілкування і його ментальність, емоційність та її динаміку, здібність до імпровізації, розвиненість професійної інтуїції тощо, без яких не можна зрозуміти і реалізувати авторську природу педагогічної діяльності; третій блок відображав уміння і навички фахівця, система яких повинна бути необхідною і достатньою для організації цілісно орієнтованого педагогічного процесу в різних ситуаціях професійної діяльності, а четвертий блок передбачав урахування системи знань педагога, яка повинна адекватно представляти цілісну наукову картину педагогічної діяльності, бути вичерпною для реалізації значення і установок професійної діяльності, відображеної в першому блоці [7].

Дослідження О.А. Гульбс виявили низку особистісних, професійних, соціальних, психологічних якос-

тей та педагогічних здібностей викладача вищої школи, яких потребує його професійна діяльність та які були включені нею у психограму:

– професійна мотивація: професійні інтереси, ціннісні орієнтації, установки, професійна спрямованість;

– професійна цілеспрямованість: постановка професійних задач, прогнозування результатів, вибір методів навчання, психологічна грамотність;

– професійна компетентність: методична, психологічна, комунікативна, акмеологічна, рефлексивно-дослідницька та організаційна, професійні уміння та навички;

– морально-етичні якості: світогляд, ідеали, цінності, гуманність, професійна етика, мораль, принциповість, переконання, спрямованість, рівень притягань, патріотизм, авторитет, імідж, громадянська активність, оптимізм; високий рівень відповідальності, загальної та психологічної культури;

– організаційно-конструкторські якості: лідерство, конструктивність діяльності; планування, моделювання навчального процесу та інноваційних технологій; володіння педагогічною технікою;

– емоційно-вольові якості: емпатія, оптимізм, емоційно-вольова стійкість, поважність, стресостійкість, адекватність поведінки, витримка, самовладання, твердість характеру;

– когнітивні якості: професійні знання; аналітичність, критичність, гнучкість, креативність, інноваційність мислення; розвинені пам'ять, увага, сприйняття, спостережливість; стійкість уваги; активна інтелектуальна діяльність, науково-педагогічна ерудиція, науковий пошук, науково-дослідницька діяльність [2].

На наш погляд, ця вдала класифікація може бути доповнена інформаційною компетентністю викладача соціогуманітарного профілю у виші, яка повинна володіти системними властивостями (цілісність, динамічність, відкритість) та містити такі компоненти як цільовий, змістовний, технологічний та оцінно-результативний.

І.А. Княжева в структурі діяльності викладача вищого навчального закладу особливу роль приділяє педагогічним технологіям, в яких особливий акцент робиться на підвищенні ефективності навчального процесу [3]. Тому, на думку науковця, сучасні технології навчання у вишу передбачають, у першу чергу, впровадження системно-структурного процесу із виділенням певних навчальних одиниць, націлених на рішення освітніх задач [3].

За В.О. Сластьоніним педагогічна технологія у викладацькій діяльності – це, перш за все, своєрідний самостійний різновид діяльності, яка реалізує науково обґрунтований проект дидактичного процесу і має високий рівень ефективності, надійності, гарантований результат [6].

Нам імпонує введений О.В. Мамічевою термін «психологічна техніка», який певною мірою розкриває внутрішні механізми становлення самопрезентаційної моделі викладача соціогуманітарного профілю [5]. У зміст поняття «психологічна техніка» автор включає дві групи компонентів: перша пов'язана з умінням викладача вищої школи керувати своєю по-

ведінкою, це – оптимальне керування емоціями, настроєм, прояв соціально-перцептивних здібностей; володіння технікою мови; виразна демонстрація вихованцям певних почуттів, суб'єктивного ставлення до тих чи інших дій вихованців; вміння пізнавати їхній внутрішній душевний стан. Друга – пов'язана з умінням викладача вищої школи впливати на особистість студента і колектив та розкриває процесуальний бік процесу навчання й виховання: дидактичні, організаційні, конструктивні, комунікативні вміння; технологічні прийоми висування вимог, керування педагогічним спілкуванням тощо [5].

Аналіз наукових джерел, присвячених дослідженню особистості викладача вишу, дозволяє нам стверджувати, що модель самопрезентації викладача соціогуманітарного профілю виступає своєрідним ядром його професіоналізму: професійне становлення викладача вищого навчального закладу містить такі провідні блоки, як блок психологічних особливостей, які можуть змінюватися, вдосконалюватися протягом професійного шляху; блок особливостей професійної підготовки та професійної діяльності, які суттєво впливають на розвиток здібностей, формування професійно важливих знань, умінь та навичок; блок професійної взаємодії, який передбачає наявність викладацьких традицій, авторитетних колег, забезпечує стабілізацію існування викладача у професійному співтоваристві.

Серед нечисленних досліджень особливостей особистості викладача соціогуманітарного профілю особливе місце займають наукові напрацювання Т.Є. Гнатюк, яка приділила дослідницьку увагу особистості викладача гуманітарних дисциплін військових вишів [1]. Зокрема, на думку автора, розвиток мотивації викладачів гуманітарних дисциплін військових вищих навчальних закладів припускає надання їх діяльності по вдосконаленню учбово-виховного процесу глибокого особистісного смислу, формування у них педагогічного ідеалу викладача, позначення чітких перспектив в професійному рості, демократизацію рішення кадрових проблем та ін.

Підвищення професійної підготовленості викладачів пов'язане з підвищенням їх методологічної, психолого-педагогічної, методичної та предметної підготовки. На думку С.Д. Смирнова, професіоналізм викладача ВНЗ виражається у вмінні бачити і формулювати педагогічні завдання на основі педагогічних ситуацій і знаходити оптимальні способи їх вирішення [11].

На думку Т.Є. Гнатюк, формування почуття упевненості у своїх силах і можливостях викладачів гуманітарних дисциплін досягається за допомогою чуйного відношення до них з боку керівництва і колективу, росту їх професійної майстерності, а створення оптимальних умов для формування професійної готовності викладачів гуманітарних дисциплін військових вишів до ефективного здійснення педагогічної діяльності припускає: вдосконалення підбору і розставляння кадрів викладацького складу; раціональне використання робочого часу педагогів; усебічне методичне і матеріально-технічне забезпечення учбового процесу; формування здорового морально-психологічного клімату в кафедральних колективах; поліпшення умов праці і відпочинку викладачів та ін. [1]. Погоджую-

чись взагалі з авторськими припущеннями щодо необхідності формування у викладачів соціогуманітарного профілю упевненості та відчуття суб'єктивного благополуччя, вважаємо за доцільне відмітити, що Т.Є. Гнатюк повністю виключила з цього процесу суб'єктивні, індивідуально-особистісні компоненти, які, на наш погляд, є провідними; серед яких індивідуальний стиль самопрезентації відіграє не останню роль.

Для повного та всебічного розуміння ролі самопрезентації в діяльності викладача соціогуманітарного профілю необхідно чітко виявити особливості його діяльності, які, на наш погляд, відрізняються від професійної діяльності викладачів інших профілів:

1) духовний характер діяльності, яка здійснює глибокі, позитивні внески у особистість студента;

2) прогностичний характер, особлива мотивація діяльності, яка передбачає визначення перспектив підготовки майбутніх фахівців гуманітарного профілю як представників певної професії та як особистостей;

3) інформаційно-аналітичний характер, постійне підвищення власного методологічного, методичного, психолого-педагогічного та фахового рівнів.

Традиційно в психолого-педагогічній науці визнається поліфункціональність викладацької діяльності: вміння в кожній події виокремлювати освітній, виховний та розвивальний шари, варіативність, відсутність жорсткої детермінованості подій, прогнозування можливого розвитку подій та відносин у колективі студентів, постійна професійна рефлексія тощо.

Отже, в сучасній науці склалося певне коло уявлень щодо особистості викладача вищого навчального закладу, особливими рисами якого виокремлюються компетентність, професіоналізм, дидактичність та прогностичні здібності та ін. Особливе місце займає психологічний аналіз викладацької діяльності у виші, яка має свою специфіку в залежності від фаху та рівню професійної майстерності, але майже відсутня розгорнута наукова інформація щодо особливостей особистості викладача соціогуманітарного профілю та специфіки його діяльності.

Висновки. Нами було розроблено структурно-функціональну модель самопрезентації викладачів соціогуманітарних дисциплін. Модель самопрезентації нами розглядається як замкнена система, структу-

рні компоненти якої об'єднуються в єдине ціле складними багаторівневими зв'язками і відносинами. Ці зв'язки і відносини впливають один на одного і на ефективність дії моделі самопрезентації. Основними індивідуально-особистісними конструктами, що складають диференціальну складнопорядковану модель самопрезентації викладача соціогуманітарного профілю, виступають: індивідуальний; індивідуально-мультисуб'єктивний; особистісний; особистісно-мультисуб'єктивний конструкти. Кожен з виділених конструктів, виконуючи певну функцію у загальній моделі самопрезентації може бути базовим або координаційним – базовий конструкт акцентує увагу на універсальності симптомокомплексів, які входять до нього, а координаційний розкриває ступінь занурення симптомокомплексу в процес суб'єкт-суб'єктних відносин (ми називаємо його мультисуб'єктивним конструктом). Перший, індивідуальний конструкт, є універсальним та містить симптомокомплекс властивостей психіки, що відносяться до темпераменту (емоційність, сензитивність, психомоторика, пластичність); другий, індивідуально-мультисуб'єктивний конструкт, є координаційним, заломлює властивості психіки, що відносяться до темпераменту через суб'єкт-суб'єктивну систему координат (соціальна емоційність, соціальна психомоторика, соціальна пластичність); третій, особистісний конструкт, є універсальним та містить симптомокомплекс типів характеру та особливостей мотивації; четвертий, особистісно-мультисуб'єктивний конструкт, містить симптомокомплекс індивідуальних мультисуб'єктивних установок, особливостей агресивності і конфліктності та індивідуальні стрес-долаючі стратегії).

Таким чином, самопрезентація в процесі життєдіяльності суб'єкта виступає важливим регулятором його соціальної поведінки. При розгляді проблем соціальної детермінації поведінки особистості особлива увага приділяється специфіці пізнання навколишнього світу, усвідомленню свого ставлення до нього, пізнанню себе як суб'єкта діяльності, удосконаленню себе, прагненню досягти самоповаги та успішної взаємодії з людьми з найближчого оточення, що є важливим для особистості викладача та його діяльності.

ЛІТЕРАТУРА (REFERENCES TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Гнатюк Т.Е. Формирование готовности преподавателей гуманитарных дисциплин военных вузов к эффективному осуществлению педагогической деятельности: автореф. дис. на соискание научной степени канд.пед.наук: спец.13.00.01 «Общая педагогика, история педагогики и образования». – Спб, 2002. – 22с.
Gnatjuk T.E. Formirovanie gotovnosti prepodavatelej gumanitarnyh disciplin voennyh vuzov k jeffektivnomu osushhestvleniju pedagogicheskoy dejatel'nosti [Formation of readiness of humanities teachers of military schools for effective implementation of educational activities] avtoref. dis. na soiskanie nauk.stepeni kand.ped.nauk: spec.13.00.01 «Obshhaja pedagogika, istorija pedagogiki i obrazovanija». – Spb, 2002. – 22s.
2. Гульбс О.А. Підготовка викладача до інноваційної діяльності // Актуальні проблеми психології : збірник / Ін-т психології ім. Г.С. Костюка АПН України. – К., 2009. – Т. 3 : Консультативна психологія і психотерапія, Вип. 6. – С. 277-286.
Gul'bs O.A. Pidgotovka vkladacha do innovacijnoi dijal'nosti // Aktual'ni problemi psihologii : sbornik [Training of teachers for innovation activities // Actual problems of psychology: a digest] / In-t psihologii im. G.S. Kostjuka APN Ukraini. – K., 2009. – T. 3 : Konsul'tativna psihologija i psihoterapija, Vip. 6. – S. 277-286.
3. Княжева І.А. Культурологічний підхід в педагогічній освіті // Наша шк. – 2009. – № 2. – С. 7-12.
Knjazheva I.A. Kul'turologichnij pidhid v pedagogichnij osviti [Culturological approach in teacher's education] // Nasha shk. – 2009. – № 2. – S. 7-12.
4. Кузьміна Н.В. Формирование педагогических способностей. Л.: Изд. ЛГУ, 1961. – 98 с.
Kuz'mina N.V. Formirovanie pedagogicheskikh sposobnostej [Formation of pedagogical abilities]. L.: Izd. LGU, 1961. – 98 s.
5. Мамічева О.В. Теоретико-методологічні основи дослідження професійних здібностей педагога у психології // Вісник Луганського національного університету ім. Тараса Шевченка. Серія 22, 2008. – С.145-152.

6. Педагогика: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / В. А. Слостенин, И. Ф. Исаев, Е. Н. Шиянов; Под ред. В.А. Слостенина. - М.: Издательский центр "Академия", 2008.
Pedagogika: Ucheb. posobie dlja stud. vyssh. ped. ucheb. zavedenij [Pedagogy: Textbook for students of pedagogical higher educational institutions] / V.A. Slastenin, I.F. Isaev, E.N. Shijanov; Pod red. V.A. Slastenina. - M.: Izdatel'skij centr "Akademija", 2008.
7. Педагогика и психология высшей школы: Уч. пособие / Отв. ред. М.В. Буланова-Топоркова. - Ростов-на-Дону: Феникс, 1998. - 544 с.
Pedagogika i psihologija vysshej shkoly: Uch. posobie [Pedagogy and Psychology of Higher School: Textbook] /Otv. red. M.V. Bulanova-Toporkova. - Rostov-na-Donu: Feniks, 1998. - 544 s.
8. Психология: воспитание, обучение: Уч. пособие для вузов. - М., 2000. - 376 с.
Psihologija: vospitanie, obuchenie: Uch. posobie dlja vuzov. [Psychology: Education, Training: Training. Manual for schools] - M., 2000. - 376 s.
9. Сафин О.Д. Особистісне та професійне самовизначення як психологічна основа реалізації особистості у діяльності / Правничий вісник Університету «КРОК». - К., 2012. - Вип. 12.
Safin O.D. Osobistisne ta profesijne samoviznachennja jak psihologichna osnova realizacii osobistosti u dijal'nosti [Personal and professional self-determination as psychological basis for the implementation of individual activities] / Pravnichij visnik Universitetu «KROK». - K., 2012. - Vip. 12.
10. Семиченко В.А. Психология педагогической деятельности. - К.: Вища школа, 2004. - 336 с.
Semichenko V.A. Psihologija pedagogichnoї dijal'nosti [Psychology of teaching activities] . - K. : Vishha shkola, 2004. - 336 s.
11. Смирнов С.Д. Педагогика и психология высшего образования. От деятельности к личности. М.: Издательский центр «Академия», 2005. - 400 с.
Smirnov S.D. Pedagogika i psihologija vysshego obrazovanija. Ot dejatel'nosti k lichnosti [Pedagogy and psychology of Higher education. From activity to personality]. M.: Izdatel'skij centr «Akademija», 2005. - 400 s.
12. Юрченко В.І. Проблеми підготовки вчителя національної школи: етнопсихологічний ракурс // Освіта і управління. - 2004. - т.7, число 2. - С.103-113.
Jurchenko V.I. Problemi pidgotovki vchitelja nacional'noi shkoli: etnopsihologichnij rakurs [Problems of national school teacher: ethno-psychological perspective] // Osvita i upravlinnja. - 2004. - t.7, chislo 2. - S.103-113.
13. Ясвин В.А. Образовательная среда: от моделирования к проектированию. - М.: Смысл, 2001. - 365 с.
Jasvin V.A. Obrazovatel'naja sreda: ot modelirovanija k proektirovaniju [Educational milieu: From modeling to design]. - M.: Smysl, 2001. - 365 s.

Kononenko A.A. Self-presentation as a regulator of humanities disciplines teacher

Abstract. The article considers the essence of the phenomenon of self-presentation humanities disciplines teacher. Training of professionally competent teacher is one of the urgent tasks and the subject of scientific discussion and thinking of contemporary and the foretime scholars. Self-presentation during the process of life of the subject acts as an important regulator of its social behavior. It is proved that knowledge of self-presentation contributes itself as a stakeholder; improve itself, the desire to achieve self-esteem and successful interaction with people from the close milieu, which is important for teaching activity.

Keywords: self-presentation, the teacher humanities disciplines, teaching activities

Кононенко А.А. Самопрезентация как регулятор деятельности преподавателя социогуманитарных дисциплин

Аннотация. В статье рассмотрена сущность феномена самопрезентации преподавателя социогуманитарных дисциплин. Подготовка профессионально компетентного преподавателя одной из актуальных задач и предметом научных дискуссий и размышлений ученых современности и прошлого. Самопрезентация в процессе жизнедеятельности субъекта выступает важным регулятором его социального поведения. Доказано, что самопрезентация способствует познанию себя как субъекта деятельности, совершенствованию себя, стремлению достичь самоуважения и успешного взаимодействия с людьми из ближайшего окружения, что важно для преподавательской деятельности.

Ключевые слова: самопрезентация, преподаватель социогуманитарных дисциплин, педагогическая деятельность